

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
Guidelines of Inclusive Education for Students with Special
Requirement in Schools under Nakhon Phanom Primary
Educational Service Area Office 1

ธนเดช ดีวงศ์ (Thanadet Tewwong)*

ปรัชญา ธงพานิช (Pratya Thongpanit)**

สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (Sumalee Sriputtarin)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวม (2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรวม (3) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวม และ (4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวม การวิจัยดำเนินการใน 2 ระยะ ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และ (2) การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 272 คน ซึ่งสุ่มเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินแนวทางพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านส่งเสริมร่วมมือ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียน แนวทางพัฒนาประกอบด้วย 1) การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 2) การสนับสนุนการเรียนรวมด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 3) การพัฒนาหลักสูตรและแผนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) 4) การอบรมและพัฒนาบุคลากร และ 5) การจัดหาเทคโนโลยีที่ตอบสนองความหลากหลาย การประเมินแนวทางพัฒนาพบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จากการวิจัยให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรวม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ความต้องการจำเป็น

* นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Master of Education Student, Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Thailand.

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Advisor Assistant Professor Dr., Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Thailand.

Abstract

This study aimed to, (1) examine the current and desired states of inclusive education management, (2) assess the necessity for inclusive education, (3) develop guidelines for inclusive education management, and (4) evaluate the feasibility and appropriateness of these guidelines. The research was conducted in two phases, (1) an assessment of the current and desired states and necessities for inclusive education, and (2) the development of inclusive education guidelines tailored for students with special needs. The sample group consisted of 272 school administrators and teachers selected through a multistage random sampling method. Data collection tools included questionnaires, structured interviews, and evaluation forms for the proposed guidelines. Research findings, 1) the current state of inclusive education management was rated at a high level, while the desired state was rated at the highest level. 2) The most critical necessities for improvement were identified in the learning environment, the Promotion of cooperation, and learning activities. 3) The developed guidelines encompassed the following components. (1) Adapting the learning environment to ensure appropriateness and accessibility. (2) Fostering collaboration among all stakeholders to support inclusive education. (3) Developing curricula and individualized plans (IEP/IIP) tailored to diverse needs. (4) Training and capacity building for educators and personnel. And (5) providing diverse and responsive technologies to enhance inclusivity. 4) The evaluation of the proposed guidelines indicated their feasibility and appropriateness at the highest level. The results According to the research, important information for the development of an effective integrated learning management approach must be supported by the management. Teachers, parents, and the community will also use resources appropriately to create an environment that promotes learning and fully develops the potential of students with special needs.

Keywords : Inclusive Education, Students with Special Needs, Needs Assessment

บทนำ

การประชุมการศึกษาโลก (World Education Forum) ของยูเนสโกที่จัดขึ้นที่จอมเทียน จังหวัดชลบุรี เมื่อ พ.ศ.2533 นั้น ได้มีการประกาศปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (The World Declaration of Education for All) โดยเป้าหมายของการศึกษาเพื่อปวงชน คือ การที่ทุกคนทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ได้ประโยชน์จากการได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐาน จากนั้น พ.ศ. 2537 ได้มีการจัดประชุมระดับโลกรื่องการเข้าถึงและคุณภาพของการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Needs Education: Access and Quality) ที่เมืองซาลามังกา ประเทศสเปน ตามแถลงการณ์ว่าด้วยหลักการณ์นโยบาย

และการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการศึกษาเพื่อ
ปวงชนว่า 1) เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐาน 2) เด็กทุกคนมีคุณลักษณะเฉพาะบุคคล
ความสนใจ ความสามารถ และความต้องการการเรียนรู้ 3) เด็กได้รับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ
คุณลักษณะที่หลากหลายและแตกต่างเป็นรายบุคคล 4) เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าถึงการศึกษา
แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ในสถานศึกษาปกติทั่วไป 5) เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เรียนรวมใน
สถานศึกษาปกติทั่วไปพร้อมกับเด็กทั่วไป เพื่อสร้างสังคมแห่งการดำรงชีวิตร่วมกันรัฐบาลของประเทศสมาชิก
องค์การสหประชาชาติได้นำหลักการสำคัญดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังในประเทศไทยเป็นหนึ่งใน
ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติที่ได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้รัฐจัดการศึกษา 12 ปี โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ครอบคลุมตั้งแต่ก่อน
วัยเรียนถึงการศึกษาภาคบังคับ พร้อมมุ่งเน้นคุณภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามแผนการศึกษา
แห่งชาติ ในขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทย
อย่างสมบูรณ์ผ่านการศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมของสังคม และการพัฒนาการเรียนรู้ที่ยั่งยืน บนพื้นฐาน
ของความเสมอภาค ความเท่าเทียม และการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและโปร่งใส (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) การศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2499 โดยโรงเรียน
สอนคนตาบอดกรุงเทพส่งนักเรียนตาบอดเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป แม้แนวคิดนี้จะเป็นจุดเริ่มต้น แต่การ
ดำเนินงานยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากร จนกระทั่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้สิทธิการศึกษาฟรี 12 ปีแก่ทุกคน รวมถึงผู้มีความต้องการพิเศษ พร้อม
นโยบาย "คนพิการทุกคนต้องได้เรียน" ที่ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาสำหรับคน
พิการ พ.ศ. 2551 ช่วยวางรากฐานแนวคิด "การเรียนรู้รวม" เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ความเข้าใจในความ
แตกต่าง และสร้างสังคมที่เอื้ออาทร กระทรวงศึกษาธิการเน้นย้ำการขยายโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และ
พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กพิการตามศักยภาพ โดยในปี พ.ศ. 2559 ได้กำหนดให้เป็น "ปีแห่งความร่วมมือด้านการ
จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ" และเปลี่ยนชื่อเป็น "การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม"
เพื่อส่งเสริมความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(Office of the Basic Education Commission, 2018: 3)

แม้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยได้รับการส่งเสริมต่อเนื่อง แต่การดำเนินงานใน
ระดับพื้นที่ยังเผชิญอุปสรรคหลายประการ พบว่า ในโรงเรียนสังกัด สพ.น.นครพนม เขต 1 ที่มีโรงเรียนจัดการ
เรียนรวมถึง 205 แห่ง (ร้อยละ 83) และนักเรียนพิการเรียนรวมจำนวน 2,744 คน (ร้อยละ 9) พบว่า (1)
บุคลากรไม่เพียงพอและขาดความรู้เฉพาะทาง (2) สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ไม่รองรับนักเรียนพิเศษ
(3) หลักสูตรไม่ยืดหยุ่นและขาดแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (4) ทักษะคติของครู เพื่อน และผู้ปกครองอาจเป็น
อุปสรรค และ (5) งบประมาณจำกัดในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและบุคลากรสนับสนุน ส่งผลต่อคุณภาพการ
เรียนรู้และความสนใจของนักเรียนกลุ่มนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1)

การจัดการจัดเรียนรวมเป็นวิธีหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ให้นักเรียนที่มีความต้องการ
พิเศษกับนักเรียนปกติ ให้นักเรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์และส่งเสริม พัฒนาการในทุกด้าน ทั้งทางร่างกายและ

จิตใจโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล ที่สามารถปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข เพื่อการจัดการศึกษาที่เหมาะสมใน การบริหารที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้ดั่งนั้น จึงได้นำการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนรวม มาเป็นกรอบการบริหารจัดการเรียนรวม ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน 4) ด้านเครื่องมือ 5) ด้านส่งเสริม ร่วมมือจัดการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมในโรงเรียนทั่วไป ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนรายบุคคล และเพื่อช่วยให้โรงเรียนที่จัดการเรียนรวมได้พัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (Maryna Grynova, 2018: 28) การศึกษาแบบเรียนรวมในอเมริกาเหนือมุ่งเน้นการพัฒนากฎหมายและนโยบายเพื่อความก้าวหน้าในการศึกษาปกติและการศึกษาพิเศษ แคนาดาได้รับอิทธิพลจากสหรัฐฯ แต่ไม่มีมาตรฐานกลาง โดยแต่ละจังหวัดกำหนดแนวทางเอง โรงเรียนในอเมริกาใช้เทคโนโลยีและแนวทางแบบทีมเพื่อสนับสนุนการเรียนรวม กฎหมายสำคัญคือหลักสูตรรายบุคคลและการส่งเสริมสิทธิพลเมืองเพื่อลดการเลือกปฏิบัติทางการศึกษา

จากปัญหาดังกล่าว การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัด สพป.นครพนม เขต 1 โดยมีคำถามวิจัยหลักคือ แนวทางใดเหมาะสมที่สุดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้นี้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผลการวิจัยคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อยกระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในพื้นที่ และเสริมสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและเสมอภาคมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรวม
2. ประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรวม
3. พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวม และ
4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นได้แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยดำเนินการวิจัยใน 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีที่สนับสนุนการจัดการเรียนรวม เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สำรวจตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน ได้แก่ นักเรียน สภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือ และส่งเสริมร่วมมือ

เครื่องมือการวิจัย

1) แบบสอบถามที่พัฒนาใน 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวม รวม 45 ข้อ ในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2) แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60–1.00 และแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,721 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร 56 คน และครู 216 คน รวม 272 คน โดยกำหนดเกณฑ์กลุ่มตัวอย่างใน สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษ ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 40)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามถูกส่งทางออนไลน์ (Google Forms) ไปยังกลุ่มตัวอย่างได้รับคืนครบ 100% (272 ฉบับ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) คำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อจัดลำดับประเด็นสำคัญและนำไปพัฒนาแนวทางในระยะที่ 2

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 คน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรวม ให้ข้อเสนอแนะตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน โดยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้ 1) เป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครู สังกัด สพฐ. 2) มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป 3) มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และ 4) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการจัดการเรียนรวม สำหรับนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษ ไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ลักษณะของคำถามเป็นแบบ ปลายเปิด

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (คำถามปลายเปิด) รวม 11 ข้อ แบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 ค่าลำดับความต้องการจำเป็น

(PNI Modified) ของข้อคำถามรายข้อที่มีค่าสูงกว่าค่ารวมของแต่ละด้านมากกำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน

ขั้นตอนที่ 2 การร่างแนวทางพัฒนาใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเอกสารวิจัย ร่างแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวม และตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนประเมินแนวทางพัฒนาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ส่งเสริมร่วมมือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือ และนักเรียน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์

แบบประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 31 ข้อ แบบประเมินผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

จริยธรรมงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนครพนม (เลขที่ HE17667/2567)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือ ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.01$) และต่ำสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.94$) ขณะที่ด้านที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.62$)

2. ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) การวิเคราะห์ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญพบว่าความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่า PNI Modified เท่ากับ 0.133 ด้านที่มีค่าดัชนีสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม (0.147) รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมร่วมมือ (0.135)

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI Modified) ของการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านนักเรียน	4.01	.74	มาก	4.57	.40	มากที่สุด	.123	5
2. ด้านสภาพแวดล้อม	3.94	.78	มาก	4.62	.37	มากที่สุด	.147	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.97	.75	มาก	4.57	.42	มากที่สุด	.131	3
4. ด้านเครื่องมือ	3.98	.72	มาก	4.57	.42	มากที่สุด	.129	4
5. ด้านส่งเสริมร่วมมือ	3.96	.80	มาก	4.58	.44	มากที่สุด	.135	2
รวม	3.97	.69	มาก	4.57	.37	มากที่สุด	.133	-

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านนักเรียน แต่ยังมีช่องว่างเมื่อเทียบกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ดัชนี PNI Modified ที่ชี้ให้เห็นว่า ด้านสภาพแวดล้อม ($PNI_{Modified} = .147$) และด้านส่งเสริมร่วมมือ ($PNI_{Modified} = .135$) เป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแม้ผู้บริหารและครูจะให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรวม แต่ยังคงมีอุปสรรคในด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอ หรือการขาดทรัพยากรที่จำเป็น อาจเป็นเพราะงบประมาณที่จำกัด หรือขาดการวางแผนที่รอบด้าน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมในโรงเรียน รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เช่น ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนทุกคน

3. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวม ผลการศึกษาพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมตามมาตรฐาน และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกฝ่าย 2) ด้านส่งเสริมร่วมมือ สนับสนุนจากหน่วยงานและสร้างเครือข่ายกับชุมชน 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน ปรับหลักสูตรและวางแผนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) พร้อมใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย 4) ด้านเครื่องมือ จัดอบรมบุคลากร พัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม และ 5) ด้านนักเรียน คัดกรอง ปรับแผนการสอน และจัดกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพ

4. ความเหมาะสม และความเป็นไปได้แนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษความเหมาะสมแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.99$) โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.97-5.00 และความเป็นไปได้แนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.74$)

ตารางที่ 2 แสดงการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรวม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสภาพแวดล้อม	4.97	.07	มากที่สุด	4.53	.70	มากที่สุด
2. ด้านส่งเสริมร่วมมือ	5.00	.00	มากที่สุด	4.47	.84	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน	5.00	.00	มากที่สุด	4.60	.89	มากที่สุด
4. ด้านเครื่องมือ	5.00	.00	มากที่สุด	4.60	.89	มากที่สุด
5. ด้านนักเรียน	4.97	.06	มากที่สุด	4.74	.43	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.99	.03	มากที่สุด	4.59	.74	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนความเหมาะสมเฉลี่ยในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.99$) โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมร่วมมือ การจัดกิจกรรมการเรียน และด้านเครื่องมือ สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวม อย่างไรก็ตาม ด้านสภาพแวดล้อมและด้านนักเรียนยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้การจัดการเรียนรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนความเป็นไปได้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) แสดงถึงความเชื่อมั่นว่าแนวทางที่เสนอสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อย่างไรก็ตาม ด้านการส่งเสริมร่วมมือยังต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านส่งเสริมร่วมมือ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียน แนวทางพัฒนาประกอบด้วย 1) การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 2) การสนับสนุนการเรียนรวมด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 3) การพัฒนาหลักสูตรและแผนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) 4) การอบรมและพัฒนาบุคลากร และ 5) การจัดหาเทคโนโลยีที่ตอบสนองความหลากหลาย การประเมินแนวทางพัฒนาพบว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จากการวิจัยให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่

อภิปรายผล

แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรวม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นถึงจุดแข็งในการจัดการเรียนรวมที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการนี้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนควรให้ความสำคัญกับการรักษาคุณภาพในด้านนักเรียน ควบคู่กับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ส่วน สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความตระหนักของครูและผู้บริหารในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้าของ อนุชิต บุญมาก (Boonmak, 2017: 122) นิศากร จิตวัจค์ (Jitiwong, 2020: 169) และ พนิดา บุญยศยั้ง (Boonyodying, 2022: 87) ซึ่งชี้ว่า สภาพที่พึงประสงค์ควรเน้นความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนาด้านอื่น ๆ เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ

2. ความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรวม ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมและด้านส่งเสริมความร่วมมือจัดการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ความร่วมมือจากทุกฝ่ายจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเรียนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา ตรุษฎี (Trussadee, 2019: 85) และ ญาณวรุตม์ ตีระพัฒน์ (Thirapat, 2021: 135) ที่ระบุว่าการพัฒนา สภาพแวดล้อมและความร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรวม

3. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวม การพัฒนาแนวทางจัดการเรียนรวมแบ่งออกเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่

3.1) สภาพแวดล้อม สถานศึกษาควรปรับสภาพแวดล้อมตามมาตรฐาน เช่น การสนับสนุน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล มณีวระ (Maniwara, 2021: 81) ที่ระบุว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมช่วยพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างเต็มที่

3.2) ส่งเสริมร่วมมือ เน้นการสนับสนุนจากหน่วยงานและการสร้างเครือข่ายกับชุมชน เพื่อร่วมมือในการจัดการเรียนรวมและส่งเสริมศักยภาพนักเรียน สอดคล้องกับงานของ ญาณวรุตม์ ตีระพัฒน์ (Thirapat, 2021: 135) และ นิลักษณ์ การสอน (Kansorn, 2018: 133) ที่ยืนยันส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

3.3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรปรับหลักสูตรและจัดทำแผนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) พร้อมใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑา ภรณ์ ธนกวีศิลป์ (Tanakawesin, 2020: 68) ยืนยันด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำ

3.4) เครื่องมือ สถานศึกษาควรอบรมบุคลากร พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์ ความหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา บุญยดยิ่ง (Boonyodying, 2022: 87) และ ปรัชญา ธงพานิช (Thongpanit, 2023: 560-576) ยืนยันควรกำหนดให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้อยู่ในนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษาให้ชัดเจน

3.5) นักเรียน ควรปรับแผนการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพ พร้อมเสริมความรู้แก่ครูและผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนนักเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Maryna Grynova, 2018: 28) ด้านการศึกษาพิเศษคือการพัฒนาหลักสูตรรายบุคคล ระบบการศึกษา

4. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการปรับสภาพแวดล้อมและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคลากร ชุมชน และผู้ปกครอง แนวทางนี้ยังเน้นการปรับหลักสูตรและจัดทำแผน IEP ที่เหมาะสม ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนพิเศษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนจิต มูลอินทร์ (Moolin, 2019: 152) และ มารินา ศรีวรรณยศ (Sriwanyos, 2018: 75) ยืนยันแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่เหมาะสม และส่งผลให้การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเรียนรวมเกิดประสิทธิภาพ

กรณีศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรวม โรงเรียนบ้านเขาตังกนอก สพป.สระแก้ว เขต 1 Best Practice ด้านกระบวนการบริหารจัดการเรียนรวม เรื่องการบริหารจัดการเรียนรวมด้วย STSSR MODEL แนวทางที่ใช้ โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ และแยกสอนตามตารางสอนในห้องเสริมวิชาการ โดยมีครูพี่เลี้ยงเด็กพิการช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน ผลลัพธ์ที่ได้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมตามความต้องการ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม 1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การพัฒนาบุคลากร การอบรมและพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน 3) การปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการสอน การปรับหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับนักเรียนทุกคน รวมถึงการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และ 4) การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อม จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำสุด และมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนพิเศษ เช่น การจัดห้องน้ำสำหรับคนพิการ การปรับปรุงสถานที่ให้มีความปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตอบโจทย์นักเรียน นอกจากนี้ ควรเปิดรับความร่วมมือจากบุคคลภายนอกและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

1.2 ส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่าย เนื่องจากด้านส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการศึกษามีความจำเป็นสูง ผู้บริหารควรดำเนินการดังนี้ 1) เปิดโอกาสให้ชุมชนและองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน 2) ประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรวม และ 3) ส่งเสริมบทบาทผู้นำของครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียน

1.3 การนำแนวทางพัฒนาไปปฏิบัติจริง สถานศึกษาควรนำแนวทางพัฒนาด้านต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การปรับปรุงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงาน การจัดทำแผนเฉพาะบุคคล (IEP) และใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย การจัดกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพและเสริมศักยภาพ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางพัฒนา ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรวม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่จะช่วยพัฒนารูปแบบการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาปัญหาและอุปสรรค ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวทางพัฒนาไปใช้ในโรงเรียน เพื่อหาแนวทางแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการเรียนรวม

2.3 การขยายผลการวิจัย ควรนำผลการวิจัยไปขยายผลและกำหนดเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 รวมถึงหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ เพื่อสร้างมาตรฐานการจัดการเรียนรวมที่มีคุณภาพในระดับกว้าง

References

- Boonmak, A. (2017). The Development of Inclusive Education Management a Guideline for School under Udonthani Office of Primary Education Service Area 1. Master of Education Educational Administration and Development, Mahasarakham University. (in Thai)
- Boonyodying, P. (2022). The Study of Condition and Problems of Inclusive Education According to the Seat Framework in School Under in Phayao Primary Educational Service Area Office 2. Master of Education Degree in Degree in Educational Administration, Phayao University. (in Thai)
- Jitiwong, N. (2020). The Development of Inclusive Education Management a Guideline for School under Roi-et Office of Primary Education Service Area 1. Master of Education Educational Administration and Development, Mahasarakham University. (in Thai)
- Kansorn, N. (2018). Conditions, Problems and Guidelines for Promoting Inclusive Classroom Management in Schools under Nakhon Phanom Provincial Education Office. Master of Education Degree in Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University. (in Thai)
- Maryna, G., and Iryna, K.(2018). Trends In Inclusive Education In The USA And CANADA. Sciendo, 8(2), 28-34.
- Maniwara, S. (2021). Inclusive Educational Administration of Schools in the Mae Rim 2 Education Quality Development Network under the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2. Master of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (in Thai)
- Moolin, T. (2019). The Developing of the Guideline of Inclusive Education Management for the School in the Office of Educational Service Area in Roi - et Province. Master of Education Educational Administration and Development, Mahasarakham University. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2023). Guidelines for the Management of Integrated Education for Educational Institutions. Bangkok, The group promotes the management of education in special education centers and co-education.
- Srisaard, B. (2017). *Preliminary research* (10th ed.). Suriwiyasarn. (in Thai)

- Sriwanyos, M. (2018). The Study of Context Problems and Problem Solving Guidelines of Inclusive Education Management in Government Bangkok Metropolitan Primary Schools. Master of Education (Special Education), Department of Educational Psychology and Guidance, Kasetsart University. (in Thai)
- Tanakawesin, J. (2020). Guidelines on successful collective schools management. Master of Education Program (Educational Administration) faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. (in Thai)
- Thirapat, Y. (2021). Inclusive Education Management of Basic Education School. Doctor of Philosophy Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University. (in Thai)
- Thongpanit, P., Mueangman, P., and Tipnak, P. (2023). “The Development of Indicators for Innovative Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office in the Mekong Sub-region”. Journal of Roi Kaensarn Academi, 8(9), 560-576.
- Trussadee, J. (2019). The Practical Approach of Inclusive Education for Children with Special Requirements in Primary School under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2. Master of Education. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)